

Sygn. akt **XII Ko 57/18**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 04 grudnia 2018 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie w XII Wydziale Karnym w składzie:

Przewodniczący: SSR (del. do SO) Stanisław Zdun

Protokolant: Urszula Karasewicz

w obecności Prokuratora Krystyny Nogal - Załuskiej

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 28.11.2018 roku sprawy

z wniosku M. R. (1) o zasądzenie zadośćuczynienia za krzywdę związaną z uznaniem za nieważny wyroku byłego Sądu Powiatowego dla Miasta Stołecznego Warszawy z dnia 28 stycznia 1969 r. sygn.. akt. VI Kp 2617/68 oraz wyroku byłego Sądu Wojewódzkiego w Warszawie z dnia 8 lipca 1969 r. w sprawie Kr 1937/69

orzeka

I. na podstawie art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 23.02.1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego zasądza od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawcy - M. R. (2), syna A. i K., urodz. (...) w D. kwotę 60 000 (sześćdziesiąt tysięcy) złotych z odsetkami ustawowymi od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty, tytułem zadośćuczynienia za krzywdę związaną z częściowym wykonaniem wyroku byłego Sądu Powiatowego dla Miasta Stołecznego Warszawy z dnia 28 stycznia 1969 r. sygn.. akt. VI Kp 2617/68 oraz wyroku byłego Sądu Wojewódzkiego w Warszawie z dnia 8 lipca 1969 r. w sprawie Kr 1937/69, które zostały uznane za nieważne prawomocnym postanowieniem Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 21 sierpnia 2018 r. sygn.. akt. XII Ko 42/18;

II. Kosztami postępowania z mocy art. 13 w/w ustawy obciąża Skarb Państwa.

Sygn. akt: XII Ko 57/18

UZASADNIENIE

W dniu 25 września 2018 r. do Sądu Okręgowego w Warszawie wpłynął wniosek pełnomocnika M. R. (1) o zasądzenie zadośćuczynienia w kwocie 126.000 zł za krzywdę związaną z wykonaniem unieważnionego wyroku byłego Sądu Powiatowego dla Miasta Stołecznego Warszawy z dnia 28 stycznia 1969 r. sygn.. akt. VI Kp 2617/68 oraz wyroku byłego Sądu Wojewódzkiego w Warszawie z dnia 8 lipca 1969 r. w sprawie Kr 1937/69 z represjonowaniem jej przez władze ZSRR za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego.

Swoje roszczenie wnioskodawca oparł na treści art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 25 lutego 1991r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego i faktu wykonania kary pozbawienia wolności od 25 czerwca 1968 r. do 28 stycznia 1969 r.

Wysokość zadośćuczynienia wnioskodawca określił na kwotę 126.000 złotych.

Na rozprawie w dniu 28 listopada 2018 r. prokurator wniósł o zasądzenia 60.000 złotych tytułem zadośćuczynienia.

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

M. R. (1), urodzony (...) w D. powiat R., wychował się w polskiej rodzinie patriotycznej. W 1968 r. wnioskodawca był studentem matematyki uniwersytetu (...). W kwietniu i maju 1968 r. M. R. (1) wraz koleżanką ze studiów (...) przygotowali a następnie rozrzucili około 100 ulotek dotyczących sytuacji politycznej w C. związanych z (...).

W związku z tymi działaniami i uczestnictwem w „wydarzeniach marca 1968 r.” W dniu 25 maja 1968 r. została aresztowana E. P. a w dniu 25 czerwca 1968 r. M. R. (1).

Po zatrzymaniu M. R. (1) został umieszczony w pokoju zatrzymań w P. M.. Warunki aresztowania w tym miejscu były relatywnie dobre. Wnioskodawca nie był bity nie znęcano się nad nim w żaden sposób fizycznie. M. R. (1) był często doprowadzany na dość długie przesłuchania, w trakcie których funkcjonariusze organów bezpieczeństwa straszili go, że poruszane w treści ulotki informacje dotyczące sytuacji politycznej w „bloku wschodnim” (C.) spowodują, że zostanie potraktowany dużo surowiej niż inni studenci uczestniczący w „wydarzeniach marcowych”. Grozili mu długotrwałym wyrokiem pozbawiania wolności a nawet wywiezieniem do (...). Groźby te wzbudzały lęk i wnioskodawcy. Jednakże przesłuchania te nie wiązały się ze znęcaniem fizycznym lub celowym pozbawianiem snu. Po około miesiącu, dwóch M. R. (1) został osadzony w AŚ M. na ul. (...). Warunki pobytu nie odbiegały od ówczesnych standardów. Wnioskodawca nie był bity czy szykanowany, a częstotliwość przesłuchań znacznie spadła.

W dniu 11 grudnia 1968 r. ówczesna Prokuratura Wojewódzka skierowała wobec M. R. (2) i E. P. akt oskarżenia z art. 170 ówczesnego Kodeksu Karnego.

Wyrokiem byłego Sądu Powiatowego dla Miasta Stołecznego Warszawy z dnia 28 stycznia 1969 r. sygn.. akt. VI Kp 2617/68 M. R. (1) i E. P. zostali skazani na kary 1 roku aresztu i 1000 zł grzywny. Wówczas wnioskodawca został zwolniony z aresztu śledczego.

Wyrokiem byłego Sądu Wojewódzkiego w Warszawie z dnia 8 lipca 1969 r. w sprawie Kr 1937/69 wykonanie orzeczonych kar pozbawienia wolności zawieszono na okres 4 lat próby a w pozostałym zakresie wyrok utrzymał w mocy.

Orzeczenia te zostały uznane za nieważne prawomocnym postanowieniem Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 21 sierpnia 2018 r. sygn.. akt. XII Ko 42/18.

Postanowieniem byłego Sądu Powiatowego dla Miasta Stołecznego Warszawy z dnia 10 września 1969 r. na mocy amnestii M. R. (2) darowano karę 1 roku aresztu i 1000 zł grzywny i umorzono nieściągnięte koszty sądowe.

W związku ze skazaniem M. R. (1) został relegowany z uczelni, jednak po ogłoszonej amnestii miał możliwość powrotu i kontynuowania studiów od października 1969 r. Wnioskodawca jednak w przeciwieństwie do E. P. nie wrócił na studia.

Sąd oparł ustalenia faktyczne na dokumentach zgromadzonych w aktach sprawy. Ponadto dał wiarę relacji wnioskodawcy albowiem jego zeznania poparte zostały przedłożonymi do akt dokumentami.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Analizując zebrany w sprawie materiał dowodowy oraz treść przepisów regulujących uprawnienia osób represjonowanych, zawartych w ustawie z dnia 23 lutego 1991 roku o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (DZ. U. Nr 34, poz.149 ze zm.), Sąd uznał, że wniosek M. R. (2) zasługuje na częściowe uwzględnienie.

Prawomocne postanowienie Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 21 sierpnia 2018r. sygn. akt. XII Ko 42/18 implikuje prawo do zadośćuczynienia związanego z częściowym wykonaniem uznanych za nieważne orzeczeń. Sporna pozostawała jedynie kwota zadośćuczynienia. Podkreślić należy, że warunki wykonywania aresztu były dość dobre i nie odbiegały od sytuacji innych więźniów w tamtym okresie. W żadnym razie nie można określić ich jako niehumanitarne czy okrutne. Takie dolegliwości jak niskiej jakości mięso ze szczeciną w zupie nie odbiegały nie tylko od standardów „życia więziennego” ale również od standardów życia społeczeństwa w szczególności studentów. Jedyną dodatkową

dolegliwością było straszenie surowymi sankcjami karnymi przez funkcjonariuszy. W tym zakresie sytuacja M. R. (2) nie odbiegała od sytuacji przeciętnego więźnia politycznego. Na marginesie wskazać należy, że system karny w PRL był w ogólności dość represyjny i orzekano surowe kary pozbawienia wolności również za przestępstwa pospolite. Również skutki w zakresie możliwości zdobycia wykształcenia były ograniczone. Jak wynika z szczerych relacji wnioskodawcy mógł on powrócić na studia już w październiku 1969 r. jednak „z uwagi na stan psychiczny” tego nie uczynił. Paradoksalnie zdarzenie to ułatwiło wnioskodawcy otrzymanie paszportu w 1983 r. i późniejsze wyemigrowanie do K..

Wszystkie wskazane okoliczności legły u podstawy decyzji przyznania M. R. (1) zadośćuczynienia w kwocie 60.000 zł.

Należy zaznaczyć, że zadośćuczynienie przysługujące w oparciu o art. 8 ust. 1 ustawy repatriacyjnej ma na celu rekompensatę cierpień zarówno moralnych, jak i fizycznych, jakich doznał wnioskodawca w czasie pozbawienia go wolności.

Odnosząc się do kwestii zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, stwierdzić trzeba, że ustalając wysokość należnej wnioskodawcy z tego tytułu kwoty Sąd badał okoliczności towarzyszące pobytowi M. R. (2) w areszcie śledczym, jak również charakter skutków tego pobytu.

W orzecznictwie podkreśla się, że zadośćuczynienie jako rekompensata za krzywdy i dolegliwości moralne oraz fizyczne winno się mierzyć ich dolegliwością oraz współczesnym standardem społeczeństwa, by i krzywda została wynagrodzona i pokrzywdzony nie wzbogacił się (vide: postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 30 marca 1994 roku, II AKz 364/93).

Wysokość zadośćuczynienia wyznaczają więc dwie granice. Z jednej strony musi ono przedstawiać wartość ekonomicznie odczuwalną, z drugiej zaś powinno być utrzymane w rozsądnych granicach, odpowiadających aktualnym warunkom i przeciętnej stopie życiowej.

Mając więc powyższe na uwadze należało przy ustalaniu wysokości przysługującego wnioskodawcy zadośćuczynienia uwzględnić czas trwania pozbawienia go wolności, tj. około 7 miesięcy, warunki życia w areszcie śledczym (nie odbiegające od standardów społecznych w tamtym okresie). Nie można również pominąć innych negatywnych przeżyć związanych z pozbawieniem wnioskodawcy wolności w tak młodym wieku i rozdzieleniem z rodziną in relegowanie ze studiów.

Wobec powyższego należało uznać, że kwota 60. 000 złotych jest kwotą adekwatną do zadośćuczynienia doznanej przez M. R. (2) krzywdy i w pełni ją zaspokaja. Wysokość zadośćuczynienie za miesiąc pozbawienia wolności znacząco przekracza dwukrotność średniego wynagrodzenia w chwili orzekania.

W ocenie Sądu żądana kwota 126.000 zł jest rażąco wygórowana i odpowiada kwocie 18.000 zł za każdy miesiąc pozbawienia wolności. Żądana kwota zupełnie nie przystaje do sytuacji ekonomicznej i społecznej Polski. Zasądzenie tak wysokiego zadośćuczynienia powodowałoby w istocie wzbogacenie się wnioskodawcy. Ponadto zasądzenie kwoty kilkukrotnie wyższej niż w innych wypadkach bezprawnego czy niesłusznego pozbawienia wolności przy braku jakichkolwiek istotnych dodatkowych dolegliwości związanych z pozbawieniem wolności byłoby rażąco niesprawiedliwe. Dlatego Sąd uwzględnił wniosek jedynie w części co do kwoty 60.000 zł.. W pozostałym zakresie Sąd uznał wniosek za niezasadny.

O kosztach orzeczonego na podstawie art. 13 ustawy z dnia 23 lutego 1991 roku o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, obciążając nimi Skarb Państwa.